Eric M. Moormann en Wilfried Uitterhoeve

Van Alexandros tot Zenobia

Thema's uit de klassieke geschiedenis in literatuur, muziek, beeldende kunst en theater.

SUN, Nijmegen, 1989, 288 blz., geïll. f 39,50

Dit boek is een vervolg op het succesvolle *Van Achilles tot Zeus*, dat in 1987 verscheen (zie *Homologie* 3/88, p.70). Was het daar de klassieke mythologie die in haar voortleven in de westerse cultuur beschreven werd, hier gaat het om de receptie van de geschiedenis van de (niet-Christelijke) oudheid, gegroepeerd rond 104 historische figuren. In hun voorwoord zeggen de auteurs expliciet dat ze geen geschiedschrijving beoefenen, maar uitsluitend weergeven hoe een historische figuur in de bronnen gepresenteerd wordt. Die bronnen zijn veelal sterk moraliserend, en dat leidt dan onvermijdelijk tot een beetje schoolboekachtige sfeer van 'goede' en 'slechte' figuren, waar ik altijd een beetje baldadig van word. De auteurs treft hier in elk geval geen blaam. Gelukkig zijn er ook figuren die in de loop der eeuwen als 'goed' én 'slecht' zijn geïnterpreteerd, zoals Alexander de Grote. En de echte slechterikken zoals Caligula, Nero en Messalina blijven natuurlijk altijd leuk. Figuren die zich aan gelijkgeslachtelijke liefde overgaven zijn er ook, en in het algemeen staan de belangrijkste dingen vermeld. Maar ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat de toon meer ingehouden is dan de bronnen nodig maken. Bij figuren als Alkibiades, Elagabal en Tiberius blijft het allemaal wat vaag en negatief en bij Socrates horen we eigenlijk helemaal niets over de homoërotiek of de eventuele doorwerking daarvan in latere eeuwen. Beter komen Hadrianus met zijn geliefde Antinoös eraf. De enige figuur bij wie de homoërotische kant echt goed uitgewerkt wordt is Sappho, maar bij haar kun je daar natuurlijk absoluut niet omheen.
Voor homologen blijft er dus nog wel wat te speuren, maar verder biedt het boek, evenals het eerste, heel veel bruikbaar materiaal. Het is een knappe prestatie om in een paar jaar tijd twee boeken te schrijven die, naar het zich laat aanzien, standaardwerken zullen worden. Komt er misschien, omdat alle goede dingen in drieën gaan, nog een derde deel? Dat zou dan kunnen gaan over thema's uit de literatuur, die synthese van mythe en historie is. Antieke literaire creaties zoals Corydon, Encolpius of Lesbia en schrijvers als Homerus en Vergilius vallen nu nog tussen wal en schip. Over twee jaar weten we waarschijnlijk meer.

Vincent Hunink